

Leerlingmateriaal - Een provincie van Nederland?

Inleiding

Tegenwoordig is Limburg een provincie van Nederland. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het lange tijd niet geweest. In de negentiende eeuw wisselde het gebied meerdere keren van bestuur en hoorde Limburg soms maar half bij Nederland – of helemaal niet.

In deze les onderzoek je hoe Limburg na de Franse Tijd onderdeel werd van het Koninkrijk der Nederlanden. Je kijkt naar veranderingen in grenzen, naar verschillen tussen Noord en Zuid, en naar de bijzondere rol van Maastricht. Zo ontdek je waarom de vraag *“Is Limburg een provincie van Nederland?”* ingewikkelder is dan hij lijkt.

Congres van Wenen, Beraadslagen met de landkaart op tafel tijdens het Congres van Wenen. Prent, 1815. (Rijksmuseum, Amsterdam)

Van Franse Tijd naar koninkrijk

Na de Franse Tijd keerde Willem Frederik van Oranje-Nassau in 1813 terug naar Nederland. Hij werd koning van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, dat bestond uit de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. Op het Congres van Wenen (1814–1815) besloten de grote Europese landen hoe Europa opnieuw werd ingedeeld. Een belangrijk doel was het maken van een sterke buffer tegen Frankrijk.

Koning Willem I legde de grenzen van zijn provincies vast. In het zuiden baseerde hij zich grotendeels op de Franse departementen. Zo ontstond de provincie Limburg. Deze was veel groter dan het huidige Limburg en werd vernoemd naar een oud hertogdom, ook al lag dat hertogdom zelf buiten de nieuwe provincie.

Toch ontstond er onvrede in de Zuidelijke Nederlanden. Verschillen in religie, economie en taal zorgden voor spanningen. In 1830 brak de Belgische Opstand uit. Grote delen van Limburg sloten zich daarbij aan, maar Maastricht bleef Nederlands. Pas in 1839 werd besloten Limburg te splitsen. Het Nederlandse deel kreeg een bijzondere status: het hoorde bij Nederland, maar ook bij de Duitse Bond. Pas in 1867 werd Limburg volledig een Nederlandse provincie.

Opdracht 1 – Van Franse Tijd tot Nederlandse provincie

Vul de zinnen aan met behulp van de tekst.

1. In 1813 keerde _____ terug uit ballingschap.
2. Hij werd koning van het Verenigd Koninkrijk der _____.
3. De grenzen van Limburg werden gebaseerd op de Franse _____.
4. De provincie Limburg was in het begin ongeveer _____ keer zo groot als nu.
5. In 1830 brak de _____ Opstand uit.
6. Maastricht bleef Nederlands dankzij generaal _____.
7. In 1839 werd Limburg _____ gesplitst.
8. Limburg hoorde een tijd bij de _____ Bond.
9. In 1867 werd Limburg een volledig _____ provincie.

Opdracht 2 – Tijdlijn: wanneer hoorde Limburg waar bij?

Zet de gebeurtenissen hieronder in de juiste volgorde op de tijdlijn (1794–1867).

- Congres van Wenen / Slag bij Waterloo
- Franse Tijd
- Splitsing van Limburg
- Terugkeer Willem I
- Einde Duitse Bond
- Belgische Opstand

Vragen:

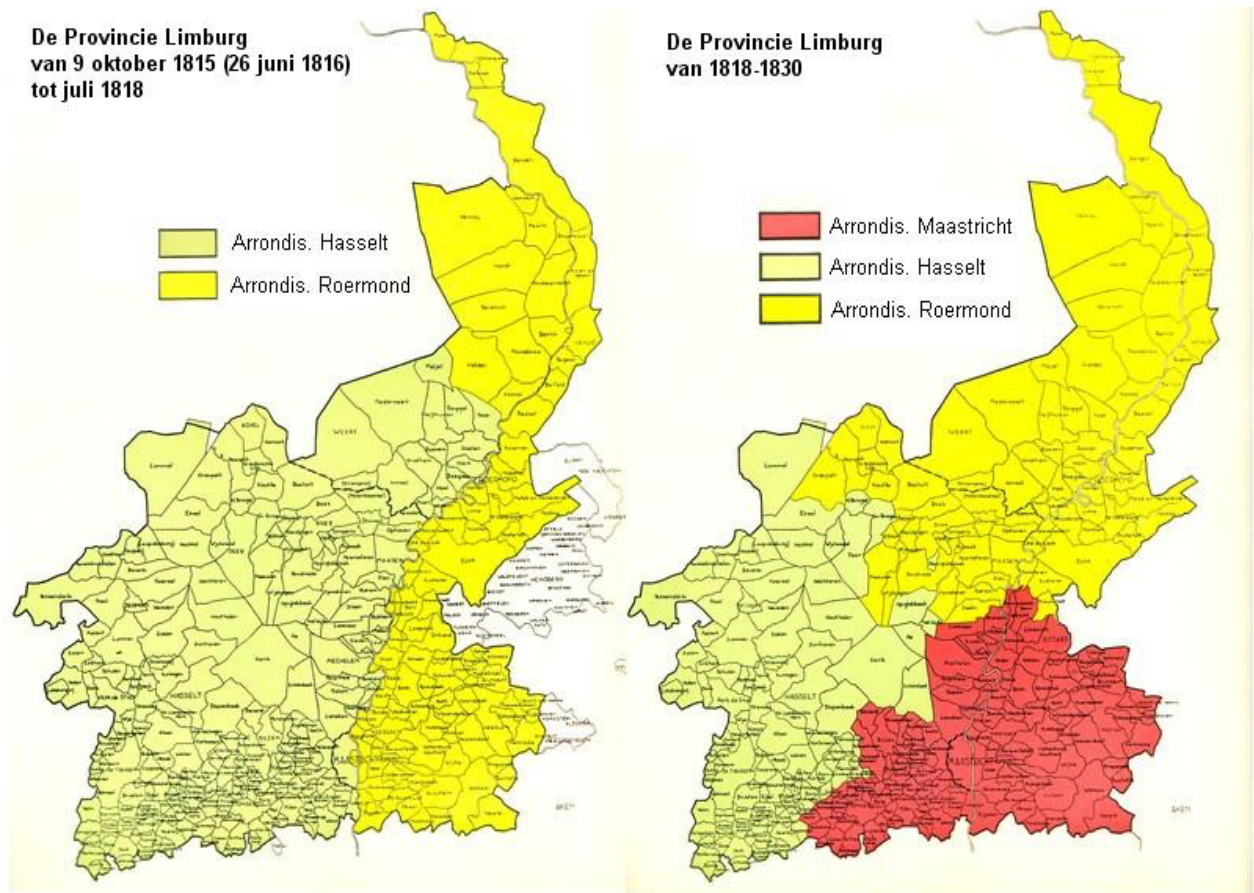
1. In welke periode hoorde Limburg duidelijk bij Nederland?

2. In welke periode hoorde Limburg maar gedeeltelijk bij Nederland?

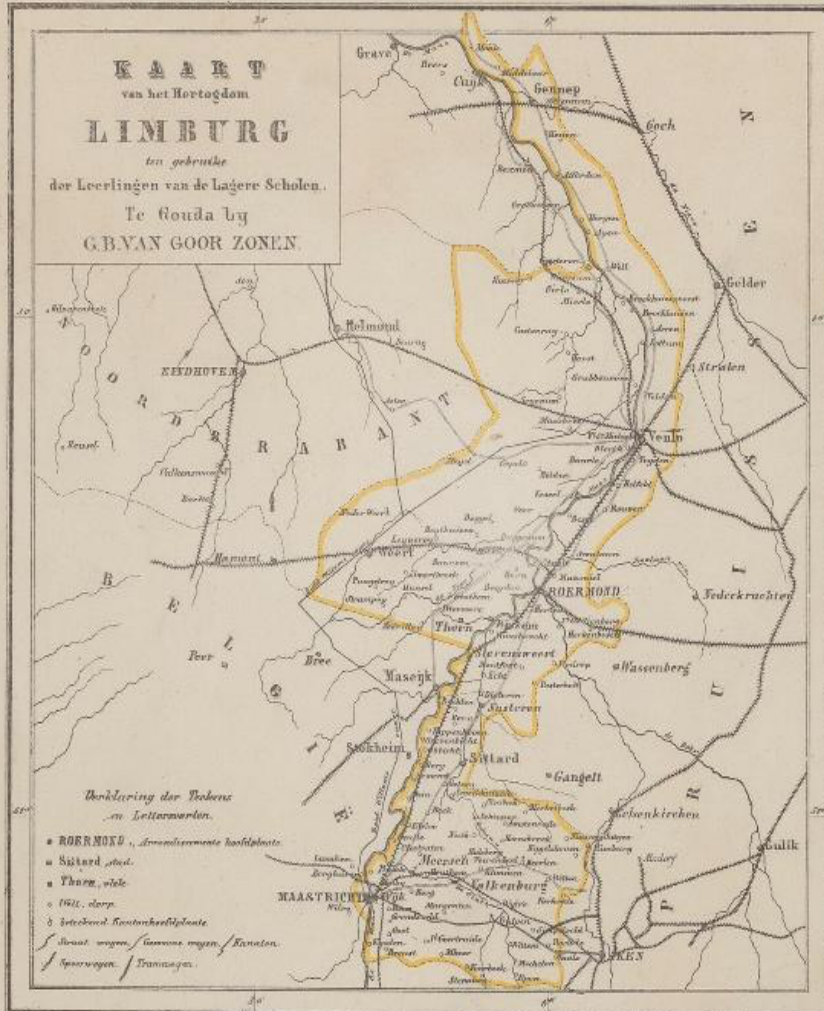
3. Welke periode vind jij het meest verwarrend? Leg uit.

Opdracht 3 – Groot Limburg op de kaart

Vergelijk de kaarten van Limburg uit verschillende periodes.

Van: *Limburg 1814-1830*. (n.d.). <https://www.ppsimons.nl/stamboom/limburg1814-1850.htm>

Schoolkaart van het hertogdom Limburg, 1860, gemaakt door David Emrik en Charles Binger. (Historisch Centrum Limburg, Maastricht/Collectie tekeningen, prenten en foto's RAL)

Vragen (deze kan je beantwoorden met behulp van het venster):

1. Waarom was Limburg vroeger groter dan nu?

2. Wat vind je opvallend aan de naam "Limburg" als je naar de kaart kijkt?

3. Waarom was Maastricht zo belangrijk voor koning Willem I?

Opdracht 4 - Noord en Zuid vergeleken

De Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden verschilden van elkaar. Vul de tabel in.

	Noordelijke Nederlanden	Zuidelijke Nederlanden
Religie		
Economie		
Taal		
Bestuur		

1. Welke verschillen zorgden voor ontevredenheid in het zuiden?

2. Welke reden lijkt jou het belangrijkste? Waarom?

Opdracht 5 – Waarom bleef Maastricht Nederlands?

Tijdens de Belgische Opstand bleef Maastricht in Nederlandse handen.

Vragen:

1. Wat deed generaal Bernard Dobbelaer om Maastricht te behouden?

2. Waarom was Maastricht strategisch belangrijk voor Nederland?

3. Wat denk je dat er met Limburg was gebeurd als Maastricht Belgisch was geworden?

Afsluitende vraag

Beantwoord in 6-8 zinnen:

Waarom is de vraag “*Is Limburg een provincie van Nederland?*” moeilijker dan hij lijkt?

Gebruik in je antwoord:

- minstens twee verschillende perioden uit de tekst;
- voorbeelden van veranderingen in bestuur of grenzen.
